

Predmet br.: S1 1 K 005207 11 Krž (veza X-KR-06/213)

Datum: donošenja 22.02.2012. godine

otpreme 11.05.2012. godine

Vijeće Apelacionog odjeljenja u sastavu:

sudija Senadin Begtašević, predsjednik vijeća

sudija Mr Dragomir Vukoje

sudija Phillip Weiner

TUŽILAŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

protiv

GOJKA KLIČKOVIĆA

MLADENA DRLJAČE

JOVANA OSTOJIĆA

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Dževad Muratbegović

Branioци optuženog Gojka Kličkovića: adv. Dušan Tomić i adv. Hamdija Veladžić

Branioци optuženog Mladena Drljače: adv. Milan Trbojević i adv. Senad Kreho

Branilac optuženog Jovana Ostojića: adv. Milan Romanić

PRESUDA.....	3
OBRAZLOŽENJE.....	4
I. TOK POSTUPKA	4
II. ŽALBENI OSNOVI U SKLADU SA ČLANOM 297. ZKP BIH : BITNE POVREDE	
ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA.....	5
A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI	5
B. ŽALBA TUŽILAŠTVA.....	7
1. Podosnov prvi: Član 297. stav (1) tačka i) ZKP BiH: Tužilaštvo smatra da se	
presuda zasniva na dokazu na kome se po odredbama ovog zakona ne može	
zasnivati presuda.....	8
2. Podosnov drugi: Član 297. stav (1) tačka k) ZKP BiH: Tužilaštvo smatra da	
presuda uopšte ne sadrži razloge i da u istoj nisu navedeni razlozi o odlučnim	
činjenicama	9
3. Podosnov treći: Član 297. stav (1) tačka h) ZKP BiH: Tužilaštvo smatra da nije	
riješen predmet optužbe	13
4. Podosnov četvrti: Član 297. stav (1) tačka k) ZKP BiH: Tužilaštvo smatra da je	
izreka presude protivrječna razlozima presude	15
C. ZAKLJUČAK APELACIONOG VIJEĆA	17
1. Široki ili sistematičan napad.....	17
2. Deportacija/Prisilno premještanje	20
III. OSNOVI ZA ŽALBU PREMA ČLANU 299. ZKP BIH: POGREŠNO ILI NEPOTPUNO	
UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE.....	20
A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI	20
1. Podosnov prvi : Komandna odgovornost i znanje optuženog Jovana Ostojića za	
počinjene zločine.....	21
2. Znanje optuženog za ubistva koja je počinio Plavanjac Joja i kredibilitet svjedoka	
Marčeta Zdravka	28

Broj: S1 1 K 005207 11 Krž
Sarajevo, 22.02.2012. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE !

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću Apelacionog odjeljenja sastavljenom od sudije Senadina Begtaševića, kao predsjednika vijeća, te sudija Dragomira Vukoja i Philipa Weinerja, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravne savjetnice-asistentice Medine Džerahović, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Gojka Kličkovića, Mladena Drljače i Jovana Ostojića, zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a) d) e) f) g) i k) u vezi sa članom 180. stav 1. i 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), odlučujući po žalbi Tužilaštva Bosne i Hercegovine (Tužilaštvo BiH) broj KT-RZ-100/06 od 27.1.2011. godine, izjavljenoj protiv presude Suda Bosne i Hercegovine (Sud BiH) broj X-KR-06/213 od 5.11.2010. godine, nakon javne sjednice održane u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH, Dževada Muratbegovića, optuženog Gojka Kličkovića i njegovog branioca advokata Dušana Tomića, optuženog Mladena Drljače i njegovih branilaca, advokata Milana Trbojevića i Senada Krehe, te optuženog Jovana Ostojića, i njegovog branioca Milana Romanića, dana 22.02.2012. godine donio je sljedeću:

P R E S U D U

I. Djelimično se uvažava žalba Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj: KT-RZ-100/06 od 27.1.2011. godine i presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: X-KR-06/213 od 5.11.2010. godine u dijelu koji se odnosi na optužene Gojka Kličkovića i Mladena Drljaču se **ukida**, te se u tom dijelu određuje održavanje pretresa pred vijećem Apelacionog odjeljenja Odjela I za ratne zločine Suda BiH.

II. Odbija se kao neosnovana, žalba Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj: KT-RZ-100/06 od 27.1.2011. godine u odnosu na optuženog Jovana Ostojića, te se prvostepena presuda u tom dijelu **povrđuje**.

O b r a z l o ž e n j e

I. TOK POSTUPKA

1. Presudom Suda BiH broj: X-KR-06/213 od 05.11.2010. godine, optuženi Gojko Kličković, Mladen Drljača i Jovan Ostojić, a na osnovu člana 284. tačka c) ZKP BiH, oslobođeni su od optužbe po svim tačkama optuženja da su radnjama detaljno opisanim u izreci presude, i to optuženi Gojko Kličković po tačkama 1, 2 (a-d), 3(a-c), 4(a-d), 5, 6, 7, 8. i 9. i optuženi Mladen Drljača po tačkama 2 (a-d), 3 (a-e), 4 (a-d), 5, 6. i 7. počinili krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a), d), e), f), g) i k) KZ BiH, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH, te optuženi Jovan Ostojić po tačkama 10(a-e) počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a), e), f) i k), a sve u vezi sa članom 180. stav 2. KZ BiH.
2. Istom presudom, a na osnovu člana 189. stav 1. ZKP BiH optuženi su oslobođeni obaveze plaćanja troškova krivičnog postupka iz člana 185. stav 2. tačke a) do f) ovog Zakona, kao i nužnih izdataka i nagrada branilaca, te isti padaju na teret budžetskih sredstava Suda, dok su na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH oštećeni sa svojim imovinsko pravnim zahtjevima upućeni na parnicu.
3. Protiv navedene presude žalbu je blagovremeno izjavio tužilac Tužilaštva BiH i to zbog bitnih povrede odredaba krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede krivičnog zakona, sa prijedlogom da vijeće Apelacionog odjeljenja Suda BiH (u daljem tekstu: Apelaciono vijeće/Vijeće) uvaži žalbu i ukine presudu Suda BiH broj: X-KR-06/213 od 5.11.2010. godine i rješenje istog suda i broja od 27.03.2009. godine i održi pretres pred tim Vijećem.
4. Odgovore na žalbu su dostavili optuženi Gojko Kličković lično, branilac optuženog Mladena Drljače, advokat Milan Trbojević i branilac optuženog Jovana Ostojića, advokat Milan Romanić, u kojima su iznesene žalbene prigovore tužilaštva ocijenili kao neosnovane, te su Apelacionom vijeću predložili da ih kao takve i odbije.

5. Na sjednici Apelacionog vijeća, održanoj u smislu člana 304. ZKP BiH, tužilac je izložio žalbu, a optuženi i branioci iznijeli odgovore na istu, te u cjelosti ostali kod iznesenih navoda i prijedloga.
6. Nakon što je ispitalo pobijanu presudu u granicama žalbenih prigovora, u smislu odredbe člana 306. ZKP BiH, ovo Vijeće je donijelo odluku kao u izreci iz slijedećih razloga:

II. ŽALBENI OSNOVI U SKLADU SA ČLANOM 297. ZKP BIH : BITNE POVREDE ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA

A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

7. U skladu sa članom 297. ZKP BiH, presuda se može pobijati zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka koje postoje uvijek u slučajevima koji su taksativno nabrojani u stavu 1) navedenog člana.
8. Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji i kada sud, u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude, nije primjenio ili je nepravilno primjenio koju odredbu zakona o krivičnom postupku, ali samo ukoliko je to bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.
9. Ukoliko bi Apelaciono vijeće našlo da postoji neka od bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, obavezno je da, u skladu sa odredbom iz člana 315. stav (1) tačka a) ZKP BiH, ukine prvostepenu presudu, izuzev u slučajevima iz člana 314. stav (1) ZKP BiH.¹
10. U odnosu na navode da je povreda načela krivičnog postupka mogla imati negativan utjecaj na donošenje zakonite i pravilne presude, nije dovoljno da podnosilac žalbe jednostavno tvrdi da se procesna povreda *hipotetički* mogla negativno odraziti na donošenje zakonite i pravilne presude, već će žalbeno vijeće

¹Član 314. **Preinačenje prvostepene presude:** (1) Vijeće apelacionog odjeljenja će, uvažavajući žalbu, presudom preinačiti prvostepenu presudu ako smatra da su odlučne činjenice u prvostepenoj presudi pravilno utvrđene i da se, s obzirom na utvrđeno činjenično stanje, po pravilnoj primjeni zakona, ima donijeti drukčija presuda, a prema stanju stvari i u slučaju povrede iz člana 297. stav (1) tačka f), g) i j) ovog zakona.

zaključiti da se povreda načela krivičnog postupka desila samo ako podnosilac žalbe pokaže da je ona materijalne prirode i da se ne može zaključiti da navedena povreda nije negativno utjecala na donošenje zakonite i pravilne presude. Naime, kada žalbeno vijeće smatra da je donesena zakonita i pravilna presuda bez obzira na povredu postupka takve prirode, žalbeno vijeće će zaključiti da član 297. stav 2. ZKP BiH nije prekršen.

11. Žalbeno vijeće će preispitati svaku žalbu zbog bitne povrede odredi krivičnog postupka prema članu 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH na osnovu *prima facie* analize presude. Žalbeno vijeće će ispitati da li je izreka nerazumljiva, protivrječna sama sebi ili razlozima presude, ili uopće ne sadrži razloge, ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama.² Žalbeno vijeće u sklopu ovog preispitivanja neće razmatrati da li je pretresno vijeće napravilo činjeničnu grešku ili materijalnu povredu zakona, već će samo utvrditi da li presuda formalno sadrži sve potrebne elemente dobro obrazložene i razumljive presude.
12. Žalbeno vijeće dalje naglašava da podnosilac žalbe mora pokazati da navedena formalna greška čini presudu nepravilnom. Povreda koja ne predstavlja bitnu povredu ne čini zaključak i obrazloženje pretresnog vijeća nepravilnim, te stoga za posljedicu neće imati ukidanje presude.
13. Pretresno vijeće ima u vidu da član 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH nije odgovarajući osnov za žalbu kada se osporava tačnost činjenica koje je pretresno vijeće utvrdilo ili nije utvrdilo. Greška u utvrđenju neke odlučne činjenice (netačno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje) prema članu 299. stav 1. ZKP BiH predstavlja odgovarajući osnov za osporavanje presude u slučaju kada se osporava tačnost činjenica koje je pretresno vijeće utvrdilo ili nije utvrdilo. Svoje žalbene navode u skladu sa članom 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH podnosioci žalbi treba da ograniče na formalni aspekt presude, a zbog navodne greške u pogledu činjeničnog stanja treba da se pozovu na član 299. ZKP BiH.

² Vidjeti, npr. *Nenad Tanasković No. X-KRŽ-06/165* (Sud BiH), Presuda žalbenog vijeća od 26. marta 2008. godine, str. 7-9.

B. ŽALBA TUŽILAŠTVA

14. Apelaciono vijeće je prvostepenu presudu prvenstveno ispitalo u vezi sa bitnim povredama odredaba krivičnog postupka na koje je ukazala žalba tužilaštva, obzirom da iste imaju primat u odnosu na sve ostale žalbene osnove i da njihovo postojanje u smislu odredbe člana 315. stav 1. tačka a) ZKP BiH, podrazumijeva obavezno ukidanje pobijane presude.
15. Predmetnom žalbom se ukazuje da su pobijanom presudom ostvarene različite forme bitnih povreda odredaba krivičnog postupka sadržane u tvrdnjama i to: (1) da prvostepeni sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe pod tačkom 1. izmijenjene optužnice i time ostvario bitnu povredu iz člana 297. stav 1. tačka h) ZKP BiH, (2) da je presuda zasnovana na dokazima na kojima se ne može zasnivati, odnosno, nezakonitim dokazima, i time ostvarena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka i) ZKP BiH, i (3) da je izreka presude protivrječna razlozima i da ne sadrži razloge i da u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, u smislu člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH.
16. Postojanje samo jedne od povreda iz stava 1. člana 297. ZKP BiH je dovoljan osnov za ukidanje presude, obzirom da se radi o apsolutno bitnim povredama, koje su po svojoj prirodi takve da, shodno principu supsidijariteta u razmatranju žalbenih razloga, onemogućavaju ispitivanje zakonitosti i pravilnosti osporene presude, odnosno upuštanje u ispitivanje ostalih žalbenih osnova.
17. Vijeće nalazi za potrebnim istaći da se u analizi i obrazlaganju osnovanosti žalbenih prigovora sa osnova bitnih povreda odredaba krivičnog postupka opredijelilo za princip po kome će najprije izložiti žalbene prigovore koji su ocijenjeni kao neosnovani i koje je kao takve valjalo odbiti, a zatim one za koje je našlo da su osnovani, pa ih je valjalo uvažiti što je za posljedicu imalo djelimično ukidanje prvostepene presude i što će biti predmetom naredne elaboracije.

1. Podosnov prvi: Član 297. stav (1) tačka i) ZKP BiH: Tužilaštvo smatra da se presuda zasniva na dokazu na kome se po odredbama ovog zakona ne može zasnivati presuda

18. Žalba je osporavala zakonitost uvođenja kao dokaza dijela nalaza i mišljenja eksperta prof.dr. Kasima Trnke (parag. 108.-115. tog Nalaza) koji je on dao u predmetu pred MKSJ *Hadžihasanović i Kubura* pod naslovom „Ustavni položaj i funkcionisanje opština u miru i ratu“, obzirom da pobijana presuda nije uvrstila i dio II predmetnog nalaza u kome se govori o formiranju ilegalnih srpskih opština (pogotovo u parag. 22, 23, 24, 25. i 32. tog Nalaza).
19. Šta se smatra nezakonitim dokazom određeno je u članu 10. ZKP BiH, po kome je u stavu 2. predviđeno da: *[S]ud ne može zasnivati svjču odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima kcje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima kcji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona* i isti bi u tom smislu predstavljali pravno nevaljane dokaze.
20. U tom smislu, ovo Vijeće, suprotno žalbenim prigovorima, nalazi da navedeno „djelimično“ uvrštavanje predmetnog dokumenta , odnosno neprihvatanje njegovog dijela II ne čini isti nezakonitim dokazom u smislu citirane zakonske odredbe, niti je ovakvo postupanje suda bilo od uticaja na zakonito i pravilno donošenje presude, pogotovo u dijelu obrazloženja gdje se govori o formiranju Srpske opštine Bosanska Krupa (parag. 104-118). Naime, evidentno je da je odbrana uložila predmetni dokument, kao dio svog dokaznog materijala, te u svrhu zakonitosti prihvatanja istog u smislu odredbe člana 270. stav 5. ZKP BiH pozvalo vještaka Trnku da svjedoči na glavnom pretresu, što je vještak i učinio (nastavak glavnog pretresa dana 26.5.2010. godine).
21. Prvostepeno vijeće je zaključke oko formiranja predmetne opštine u citiranim paragrafima izvelo na temelju utvrđenih činjenica iz presude MKSJ-a *Brđanin*, relevantnih materijalnih dokaza, te iskaza svjedoka, pa neprihvatanje dijela II predmetne ekspertize prof.dr. Trnke od strane prvostepenog vijeća kao dodatnog dokaza tužilaštva, posmatrano u cjelini, nije bilo od uticaja na zakonitost i pravilnost činjeničnih utvrđenja pobijane presude.

22. Dakle, u konkretnom slučaju nije ostvarena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka i) ZKP BiH, pa je valjalo istaknuti žalbeni prigovor Tužilaštva odbiti kao neosnovan.

2. Podosnov drugi: Član 297. stav (1) tačka k) ZKP BiH: Tužilaštvo smatra da presuda uopšte ne sadrži razloge i da u istoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama

23. Žalbom se prigovara da je prvostepeni sud u obrazloženju pobijane presude propustio da posebno cijeni i da detaljne razloge zašto određene dokaze odbrane prihvata kao pouzdane, odnosno zašto dokaze optužbe ne prihvata. Samo navođenje izvedenih dokaza kako pojedinačno tako i u vezi sa ostalim dokazima, a da se uopšte ne vidi ta ocjena nije dovoljna i u suprotnosti je sa odredbom člana 281. stav 2. ZKP BiH.

24. *Prima facie* analiza pobijane presude, a kako se to zahtijeva prema standardima za preispitivanje presude sa osnova bitnih povreda, ne ukazuje na postojanje opisane bitne povrede. Pretresno vijeće je u cijelosti postupilo u skladu sa odredbom člana 290. stav 7. ZKP BiH, koji propisuje da sudeće vijeće ima za obavezu navesti „činjenice“ na koje se oslanja. U tom smislu bitno je naglasiti da ovakav pristup ne znači da se presuda isključivo fokusirala na svjedoke odbrane (navedeni u žalbi, str. 4. i 5.) u izvođenju zaključaka o odlučnim činjenicama, kako se to žalbom pogrešno potencira, već da je pobrojala i sadržajno iznijela one dokaze koji su bili od pretežnog značaja u izvođenju zaključaka o odlučnim činjenicama. Dakle, sa aspekta formalne ispravnosti pobijane presude, Apelaciono vijeće izvodi zaključak da je pretresno vijeće iznijelo dovoljne i prihvatljive razloge za svoje stavove i utvrđenja i bitne dokaze koji potkrijepljuju cjelinu stava koji je taj sud zauzeo, pri tome ne ulazeći u ispravnost i osnovanost istih na ovom nivou razmatranja.

25. Slijedom iznesenog, neosnovane su i žalbene tvrdnje da je pretresno vijeće samo sadržajno navelo izjave svjedoka optužbe Šaran Jadranka, svjedoka A-2, Vještica Miroslava, Đulić Hašima, Velić Šemsudina, Majkić Slobodana, Mahić Sabahudina, Palić Osmana, Balkić Hamdije, Jež Đorđa, Mehić Zuhdije, Marčeta Zdravka, Mušić

Osmana, Balkić Adema, Stoisavljević Duška, PWS-89, A-3, PWS-03, Palić Mirsada, Orelj Mirka, Grošić Dževada, A-4, Kasumović Ismeta, Kozlica Šefkije, Alijagić Sabida, Kulauzović Kasima, Medžedović Redžepa, Šabić Bajre, A-5, Stanić Miroslava, Ezić Envera, Egeljić Nikice, Ilić Slavka, Mudrinić Mile, Daničić Vukašina, Borić Gruje, Palić Vejsila, PWS-09/A-1, Hasanović Esada, Sivić Ibrahima, Čurt Abdulkadira, Arnautović Arifa, Sefić Smaje i Kurtović Emine, ali da nije dalo njihovu ocjenu u smislu da li se prihvataju ili ne i zašto.

26. Pobjanom presudom su sadržajno izneseni relevantni navodi pobrojanih svjedoka, što je evidentno pogotovo u dijelu koji se odnosi na početak sukoba/incidentu u Bosanskoj Krupi, a zatim izvedeni činjenični zaključci u parag. 52, 54, 71. i 86. te presude. Stvarajući jednu generalnu sliku dešavanja u inkriminisano vrijeme vezano za taj napad, jasno je da je pobijana presuda primjenjujući metod iznošenja navoda svjedoka, kako tužilaštva, tako i odbrane, iste *implicite* prihvatila kao vjerodostojne. Nije bilo potrebe ponaosob navoditi da se pojedinom iskazu poklanja vjera ili ne, jer je zajedničkom, sveobuhvatnom ocjenom vjerodostojnosti navedenih iskaza saslušanih svjedoka, prvostepeno vijeće u metodološkom smislu na ispravan način iznijelo dovoljne i prihvatljive razloge za svoja utvrđenja.

27. Ilustracije radi u parag. 52. je navedeno:

“Ukoliko se prihvate navodi većine svjedoka da su prvi pucnji došli sa brda Lipik, ostaje nejasno koja strana je dejstvovala sa tog lokaliteta.”

Parag. 54. :“Obzirom na ovakvo stanje stvari, vijeće prvenstveno nije moglo van svake razumne sumnje utvrditi koje snage su držale lokalitet Lipika, sa kojeg je navodno započela prva pucnjava, jer su evidentno obje strane imale svoje položaje u njegovoj neposrednoj blizini, dok je grudobran, sa kojeg se prema riječima moglo dejstvovati u pravcu grada, bio prazan do dolaska svjedoka Rame Brkića. “

28. Međutim, i pored kredibilitnosti navedenih svjedoka koji su svjedočili na okolnosti početka sukoba u Bosanskoj Krupi, a posebno s obzirom na hirovitost ljudske percepcije, pretresno vijeće, a kako to prozilazi iz iznesenih zaključaka, ocjenom istih u njihovoj ukupnosti nije bilo u mogućnosti izvesti nesumnjiv zaključak o predmetnim dešavanjima koja bi za posljedicu imala dokazanost van razumne sumnje tvrdnje tužilaštva o postojanju napada. Drugim riječima iskazano, njihova svjedočenja pripadaju kategoriji vrijednosno neutralnih iskaza. Takođe, većina iskaza navedenih svjedoka, ujedno i oštećenih lica, se odnosila na činjenice koje

kao takve nisu bile sporne, a odnose se na pojedinačne inkriminacije-ubijanja, zatvaranja, prisilnog preseljenja, mučenja, itd.

29. U istom dijelu žalba prigovara da se presuda pozvala i na iskaz svjedoka koji nije saslušan – Jurošević Dževad, a što je netačno, s obzirom da je riječ o svjedoku Grošić Dževadu, koji jeste saslušan, ali je njegovo prezime pogrešno navedeno u pobijanoj presudi (parag. 48, 125, 131. i 132.). Ovo vijeće je izvršilo provjeru navoda ovog svjedoka i utvrdilo da se radi upravo o Grošić Dževadu, a da je samo tehničkom omaškom isti u pobijanoj presudi naveden kao Jurošević Dževad.
30. Žalba prigovara i da presuda nije navela uopšte imena određenih saslušanih svjedoka odbrane optuženog Kličkovića i to: Abdić Fikreta, Pilipović Bože, Suljić Mirsada, Pilipović Jove, Osmanagić Hajrudina, Drašković Slavka, A-7, Ciganović Dmitra, Ljubojević Milana, Šimić Marijana, Dreković Ramiza, Tatlić Refika, Ramić Jasmina i Kličković Rajka; optuženog Drljače i to: Kličković Rajka; te optuženog Ostojića, i to: Srdić Duška, Egeljić Miroslava, Knežević Savana, Skenderija Mladena, Klašnja Bore, Radošević Laze, Beslač Laze, Vajkanović Mile, Marić Dane, Drljača Milovana i Radanović Ranka. U tom smislu, kao primjer izostanka ocjene istih tj. da li se prihvataju ili ne njihova svjedočenja, citiraju se iskazi svjedoka Egeljić Miroslava, Vajkanović Mile, Knežević Savana, Narandžić Zdravka, koji su svjedočili na okolnost vojnog angažmana Plavanjac Joje i znanja optuženog Ostojića o počinjenim zločinima.
31. S obzirom da se dio ovog žalbenog prigovora odnosi na ocjenu iskaza svjedoka koji su svjedočili na bitnu okolnost krivice optuženog Ostojića, čime se zadire u činjenično stanje odnosnog dijela pobijane presude, to će se Vijeće istima baviti u dijelu koji se odnosi na ovog optuženog.
32. Apelaciono vijeće nalazi iznesene prigovore u cijelosti neosnovanim. Kod toga, valja istaći da Pretresno vijeće nije bilo dužno baviti se svakim dokazom³, već je ono u smislu odredbe iz člana 15. i 281. ZKP BiH izvršilo slobodnu ocjenu dokaza baveći se u prvom redu onim dokazima koji su nužni za ostvarenje svrhe ove

³ ESLJP je tako zauzeo stanovište da: „[S]udovi nisu dužni da daju detaljne odgovore na svako pitanje.“ Vidi *Van de Hurk vs the Netherlands*, 19.april 1994. godine, str. 61.

presude, što i ovo vijeće u cjelosti podržava, smatrajući da nije nužno raspravljati baš o svakom dokazu.⁴ Apelaciono vijeće u tom smislu, a suprotno žalbenim navodima, podržava i nalazi ispravnim stav Pretresnog vijeća, po kome se kod ocjene dokaza i izvođenja bitnih činjeničnih utvrđenja iznosi slijedeće: *Vijeće je prilikom donošenja presude cijenilo i druge dokaze provedene na glavnom pretresu, međutim, isti nisu posebno obrazlagani jer nisu na odlučujući način uijecali na konačno utvrđeno činjenično stanje, i zaključke do kojih je vijeće došlo na temelju dokaza čiju detaljnu ocjenu je dalo u presudi.*

33. Drugim riječima, ovo Vijeće nalazi da je pobijana presuda *prima facie* koncentrisana na ispitivanje i ocjenu dokaza na osnovu kojih je izvela svoja utvrđenja o krivici optuženih. Imajući u vidu okolnost da se Apelaciono vijeće s obzirom na utvrđene bitne povrede navedene u paragrafima 42., te 47. ove presude nije upuštalo u ispitivanje pravilnosti činjeničnog stanja, a samim tim ni ispravnost utvrđenih činjeničnih zaključaka pobijane presude, to će isto nakon okončanja novog postupka biti u prilici cijeliti sve izvedene dokaze.

34. U pogledu prigovora sa ovog žalbenog osnova, kojima se ukazuje da prvostepeno vijeće nije navelo valjane razloge u pogledu neprihvatanja izvještaja vještaka *Dorothea-e Hanson*, ovo vijeće iste nalazi neosnovanim. Naime, pobijana presuda je u prilog ovakve svoje odluke dala prihvatljive i dovoljne razloge (paragraf 21.), cijeneći okolnosti i svrhu nastanka predmetnog nalaza, stručnost i znanje vještakinje u predmetnoj oblasti, te s tim u vezi njegovu sadržinu i relevantnost, kao i objektivnost u izradi istog, nalazeći da nisu zadovoljeni svi neophodni uslovi i kriteriji za prihvatljivost spornog nalaza i mišljenja. Apelaciono vijeće nalazi da ovakvim postupanjem nije ostvarena bitna povreda odredaba krivičnog postupka, te ističe da sudeće vijeće može odlučiti da se ne koristi određenim dokazom, ukoliko se on ne uklapa u cjelinu činjeničnih zaključaka proisteklih iz konfiguracije ostalih dokaza, do kojih je to vijeće došlo, a što je u konkretnom i bio slučaj.

35. Neosnovani su i žalbeni prigovori kojima se potencira da u obrazloženju prvostepene presude nije navedeno da je saslušan vještak odbrane Radinović Radoslav, koji je vještačio na okolnost rukovodne nadležnosti Kličkovića u 1992.

⁴ V. presudu Pretresnog vijeća I MKSJ u predmetu *Tužilac protiv Darja Kordića i Marja Čerkeza*, predmet br.IT-95-14/2-T od 26.2.2001., para. 20., te presudu Žalbenog vijeća u istom predmetu broj: IT-95-14/2-A od 17-12-2004., para.382.

godini, kao i to da je uveden kao dokaz nalaz i mišljenje vještaka grafologa Dugandžić Zlatka na okolnosti rukopisa i potpisa optuženog Drljače na spiskovima za razmjenu, kao i to da li se nalazi i mišljenja pomenutih vještaka prihvataju ili ne, i zašto. Takođe, po tvrdnji žalbe, prvostepeni sud je propustio da pruži ocjenu protivrječnih dokaza u odnosu na iste okolnosti, kakva su vještačenja vještaka optužbe Batlera i vještaka odbrane Radinovića. Apelaciono vijeće primjećuje kako sama žalba ne nudi dovoljnu konkretizaciju ovog poslednjeg žalbenog prigovora da bi isti bio valjano razmatran u skladu sa uspostavljenim žalbenim standardima. U tom smislu, Vijeće upućuje na argumentaciju iznesenu u parag. 32. ove presude.

3. Podosnov treći: Član 297. stav (1) tačka h) ZKP BiH: Tužilaštvo smatra da nije riješen predmet optužbe

36. Istaknuta povreda se po žalbi svodi na tvrdnju da pobijanom presudom nije riješen predmet optužbe, s obzirom da se u činjeničnom opisu tačke 1. izreke presude optuženi Kličković, između ostalog, oslobađa za radnje uništavanja imovine, pljačke i paljenja bošnjačkih kuća koja nisu bila vojno opravdana, kao i proizvoljno lišenje ili ograničenje slobode civilnog nesrpskog stanovništva, dok se u obrazloženju presude niti na jednom mjestu ne spominju predmetne inkriminacije. Vijeće nalazi za potrebnim ukazati da je tužilac pogrešno podveo obrazloženu povredu pod pravnu kvalifikaciju iz tačke h) stav 1. član 297. ZKP BiH, odnosno da pobijana presuda nije riješila predmet optužbe. U konkretnom slučaju je opisan prigovor koji sadržajno odgovara bitnoj povredi da pobijana presuda *ne sadrži razloge* u odnosnom dijelu, te je Vijeće pravilno utvrdilo da isti ima karakter bitne povrede iz tačke k) citiranog člana i sa tog osnova ispitivalo pobijanu presudu.

37. Naime, prigovor sa osnova neriješenosti predmeta optužbe podrazumijeva propust suda da svojom presudom obuhvati sve optužene i sva djela iz podnesene optužbe, odnosno na glavnom pretresu izmijenjene optužbe. Predmet optužbe sud može riješiti samo izrekom presude, a da li je to učinio ocjenjuje se na osnovu objektivnog kriterijuma i to tako što se jednostavno porede činjenični opisi svih djela iz optužnice sa činjeničnim opisima iz izreke napadane presude. Konkretni žalbeni prigovor po svom sadržaju ne odgovara opisanoj bitnoj povredi, s obzirom da je izreka ožalbene presude identična izmijenjenoj optužnici i da očigledno žalba nije išla u tom pravcu,

već u pravcu potenciranja izostanka razloga u obrazloženju te presude za određene inkriminacije, što po svojoj suštini i zakonskoj formulaciji odgovara naprijed opisanoj bitnoj povredi.

38. Preispitujući presudu po osnovu ovog prigovora, Apelaciono vijeće nalazi da se žalbom osnovano ukazuje na bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz tačke k) stava 1. navedenog člana, jer presuda uopšte ne sadrži razloge u odnosu na pojedinačne inkriminacije.

39. Naime, u činjeničnom opisu tačke 1. izreke presude optuženi Kličković se oslobađa da je „Dana 21.aprila 1992.godine... pripadnici Podgrmečke TO brigade Srpske opštine Bosanska Krupa i Stanice javne bezbjednosti Srpske opštine Bosanska Krupa pod stvarnom kontrolom I-optuženog Kličković Gojka, komandanta Kriznog štaba Srpske opštine Bosanska Krupa izvršili su pješadijski i artiljerijski napad na nesrpsko civilno stanovništvo Bosanske Krupe i Ostružnice, koji je napad trajao nekoliko dana i koji je imao za posljedicu.... *znatno uništavar je imovine, što nije bilo vcjno opravdano, dok su snage srpske vcjske i polic. je kcje su učestvoval e u napadu provele sistematsku politiku čišćenja kcja se sastcjala u pretresarju, pjačkarju i pa. jer. ju bošnjačkih kuća, dok je civilno nesrpsko stanovništvo proizvodno lišavano slobode ili je r. jihova sloboda bila ograničena“.*

40. U obrazloženju pobijane presude pretresno vijeće je navelo da se i pored činjenice nedokazanosti van razumne sumnje postojanja širokog i sistematičnog napada na navedenom području, kao opšteg elementa krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, a radi eventualne pravne prekvalifikacije, upustilo u preispitivanje pojedinačnih inkriminacija u osnovi zločina (parag. 92.). Međutim, kada se to vijeće već opredijelilo za takav pristup u građenju argumentacije za svoje konačne zaključke, ono je moralo biti dosljedno u primjeni tog kriterijuma, što pak nije učinilo. Naime, u citiranom dijelu prvostepene presude izostala je potrebna argumentacija o nedokazanosti predmetnih inkriminirajućih radnji iz ove tačke optuženja, već se, nasuprot tome, prvostepeno vijeće zadovoljilo generalnom analizom vezanom za (ne)postojanje napada.

41. Osim toga, prvostepena presuda u relevantnom dijelu ostvaruje manjkavosti i na planu koherentnosti iz razloga što ovakav pristup/propust nije u skladu sa ostatkom

obrazloženja, gdje se kod ocjene dokazanosti svih ostalih pojedinačnih inkriminacija u osnovi zločina, daju barem kratki razlozi zašto ih vijeće ne nalazi dokazanim isključujući svaku razumnu sumnju.

42. Dakle, u potpunosti je izostalo obrazloženje suda u pogledu inkriminacija koje se odnose na uništavanje imovine koja nije bila vojno opravdana, paljenje i pljačkanje, te proizvoljno lišavanje ili ograničavanje slobode civilnog nesrpskog stanovništva, što presudu čini nerazumljivom obzirom da u istoj nisu navedeni razlozi, te je u ovom dijelu ostvarena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH.

4. Podosnov četvrti: Član 297. stav (1) tačka k) ZKP BiH: Tužilaštvo smatra da je izreka presude protivrječna razlozima presude

43. Žalbom se prigovara da je u izreci pobijane presude na strani 5. navedeno da je zakonski osnov za oslobađanje od svih optužbi optuženih Kličkovića, Drljače i Ostojića član 284. tačka c) ZKP BiH, dok iz obrazloženja te iste presude na strani 59. parag. 210. u odnosu na optuženog Kličković za radnje opisane u tačkama 8. i 9. optužnice, te u odnosu na optuženog Drljaču na strani 65. parag. 238. za radnje opisane u tačkama 3-d) i 3-e), prozilazi zaključak da navedene inkriminacije ne sadrže zakonska obilježja krivičnog djela iz člana 172. stav 1. tačka d) KZ BiH (deportacija ili prisilno preseljenje stanovništva), što po stavu žalbe za sobom povlači primjenu člana 284. tačka a) ZKP BiH kao zakonskog osnova za oslobađanje optuženih od krivice, te je izreka presude na taj način protivrječna svojim razlozima.

44. Apelaciono vijeće nalazi da je izneseni prigovor osnovan.

45. Izrekom ožalbene presude, optuženi Kličković i Drljača oslobođeni su od optužbi da su počinili krivična djela za koja se terete, i to na osnovu člana 284. tačka c) ZKP BiH, tj. zbog toga što nije dokazano da su učinili krivična djela za koja se optužuju. Nasuprot tome, u razlozima pobijane presude u parag. 210. u odnosu na krivično djelo iz člana 172. stav 1. tačka d) KZ BiH (deportacija ili prisilno preseljenje stanovništva) za koje se u izmijenjenoj optužnici po tačkama 8. i 9. tereti optuženi Kličković, se navodi: ***[...] ne mogu se prihvatiti navodi izmijenjene***

optužnice kako je preseljenje muslimanskog stanovništva izvršeno suprotno pravilima međunarodnog prava.”, te u odnosu na isto krivično djelo za koje se optužnim aktom po tačkama 3-d) i 3-e) tereti optuženi Drljača Mladen u parag. 238. navodi: ***“Dakle, cjelovanje komisija za razmjenu ratnih zarobljenika bilo je identično na obje strane, te vijeće učešće optuženog Mladena Drijače u njima ne nalazi inkriminirajućim, niti nalazi dokazanim da je takvim radnjama ostvario obilježja krivičnog djela prisilnog presejerja stanovništva.”***

46. Navedeno upućuje da iz ovako formulisanog obrazloženja u predmetnim radnjama optuženih nisu ostvarena zakonska obilježja krivičnog djela deportacije ili prisilnog preseljenja stanovništva, što bi za sobom povuklo donošenje oslobađajuće presude po osnovu člana 284. tačka a) ZKP BiH, a ne tačke c) istog člana kako je to odlučeno u izreci prvostepene presude.

47. S obzirom da je iz navedenih razloga pobijana presuda protivrječna njenim razlozima, time je prvostepeni sud učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH.

48. Budući da utvrđene različite forme bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz tačke k) navedenog člana, predstavljaju apsolutno bitnu povredu koja je štetno utjecala na donošenje zakonite i pravilne presude u dijelu koji se odnosi na optužene Gojka Kličkovića i Mladena Drljaču, Vijeće je djelimično uvažilo žalbu, te na osnovu člana 315. stav 1. tačke a) ZKP BiH, prvostepenu presudu u tom dijelu ukinulo i odredilo održavanje pretresa pred Apelacionim vijećem Suda BiH. Naime, u stavu 2. navedenog člana je propisano da se presuda može djelimično ukinuti ako se pojedini dijelovi mogu izdvojiti bez štete za pravilno presuđenje i u odnosu na taj dio održati pretres, što je u konkretnom slučaju Apelaciono vijeće i učinilo.

49. Zbog navedene ostvarene povrede, Vijeće se u skladu sa odredbom člana 316. ZKP BiH ograničilo, kako je to već navedeno, na iznošenje samo kratkih razloga za ukidanje prvostepene presude u odnosnom dijelu, a da pri tome nije ulazilo u ispitivanje i meritorno odlučivanje vezano za postojanje ostalih žalbenih osnova jer bi to značilo prejudiciranje ishoda novog postupka. Međutim, ovo Vijeće smatra da se prednji zaključak ne odnosi na ispitivanje ostalih žalbenih podosnova istaknutih u okviru bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, kako je to naprijed i

obrazloženo. Navedeno je bilo potrebno iz razloga što se žalbeni podosnovi o kojima je bilo riječ nužno reflektuju i na dio prvostepene presude koji nije zahvaćen utvrđenom bitnom povredom odredaba krivičnog postupka. Nakon što je Vijeće utvrdilo odsustvo bitnih povreda koje napadaju i dio presude koji se odnosi na optuženog Ostojića, moglo je pristupiti razmatranju i ostalih žalbenih osnova kojima se presuda napada u tom dijelu, a kako će to u nastavku biti izneseno.

C. ZAKLJUČAK APELACIONOG VIJEĆA

50. Mada je ovo vijeće utvrdilo da je došlo do bitne povrede zbog koje presudu valja ukinuti, vijeće takođe želi da, bez prejudiciranja konačne odluke u novom postupku, a iz razloga njegove efikasnosti, upozna strane s odgovarajućim pravnim standardima po kojima će se cijeliti dokazi nakon okončanja novog postupka. To uključuje naročito razmatranje pitanja koja se odnose na: (i) postojanje širokog ili sistematičnog napada i (ii) deportaciju/prisilno premještanje, obzirom da ista zahtijevaju kompleksniju pravnu analizu u odnosu na onu koju je dao prvostepeni sud.

1. Široki ili sistematičan napad

51. Apelaciono vijeće zapaža da za postojanje zločina protiv čovječnosti tužilac mora van razumne sumnje dokazati da je postojao „široki ili sistematski napad usmjeren protiv bilo kojeg civilnog stanovništva.“⁵ U tom smislu, Apelaciono vijeće upućuje na relevantnu praksu MKSJ.

52. Tako, u predmetu *Tužilac protiv Fatmira Limaja et al.*, br. IT-03-66-T, prvostepena presuda, 30. novembar 2005. u parag. 182, Pretresno vijeće je u kontekstu zločina protiv čovječnosti razmatralo koncept "napada". Vijeće je pojasnilo da je:

napad definisan kao način ponašanja koje uključuje činjenje djela nasilja. Još bitnija je možda činjenica da izraz „napad“, u kontekstu zločina protiv čovječnosti, nije

⁵ Član 172. KZ BiH.

ograničen na upotrebu oružane sile, već obuhvata i sve oblike zlostavljanja civilnog stanovništva.

On može da prethodi oružanom sukobu, ili da traje duže od tog sukoba ili da se nastavi tokom njega, dakle, on može, ali ne mora, da bude dio samog oružanog sukoba.

53. Pretresno vijeće je dalje konstatovalo da su “napad” i “oružani sukob” dva različita i zasebna pojma, mada...napad na bilo koje civilno stanovništvo može biti dio oružanog sukoba.”⁶ Štaviše, “...da bi neko ponašanje predstavljalo napad, ono ne mora predstavljati vojni napad ili nasilno preuzimanje vlasti; dovoljno je na osnovu dokaza pokazati da je određeni ‘način ponašanja’, usmjeren protiv civilnog stanovništva, bio široko rasprostranjen ili sistematski.”⁷

54. Prilikom utvrđivanja postojanja napada, pretresno vijeće prije svega mora “identifikovati” stanovništvo koje je predmet napada”.⁸ To vijeću omogućuje da pažnju usmjeri na konkretno geografsko područje i ciljnu grupu ili stanovništvo. Analiza optužnice u ovom predmetu pokazuje da je tužilac naveo da je napad bio “usmjeren protiv nesrpskog stanovništva tzv. Autonomne regije Krajina”⁹. Na ponovnom suđenju, vijeće će morati konačno utvrditi da li je tužilaštvo van razumne sumnje dokazalo da je u sklopu Autonomne regije Krajina postojalo široko rasprostranjeno ili sistematsko „zlostavljanje civilnog stanovništva (napad).”¹⁰

55. Kao što je već napomenuto, ‘napad’ u kontekstu zločina protiv čovječnosti ima drugačije značenje u odnosu na njegovo značenje u vojnom smislu. Prilikom odlučivanja o postojanju ‘napada’, vijeće mora uzeti u razmatranje sveukupne okolnosti koje se odnose na postupanje prema ciljnom stanovništvu. Između ostalog, potrebno je uzeti u obzir (1) nezakonito hapšenje i protivpravno pritvaranje civila¹¹ (2) osnivanje zatočeničkih objekata u kojima su zatočnici izlagani okrutnom i nehumanom postupanju, mučenju ili ubistvima,¹² (3) kidnapovanje/otmica ili

⁶ *Tužilac protiv Fatmira Limaja et al.*, supra u par. 182.

⁷ *Ibid* u par. 194.

⁸ *Ibid*.

⁹ Optužnica, str. 2.

¹⁰ *Tužilac protiv Fatmira Limaja i dr.*, supra par. 182.

¹¹ *Tužilac protiv Blageja Simića et al.*, predmet br. IT-95-9-T, prvostepena presuda, 17. oktobar 2003. par. 978-980.

¹² *Ibid*.

prisilne nestanke civila,¹³ (4) rušenje zgrada, kuća i vjerskih objekata¹⁴ (5) progon stanovništva iz područja (deportacija/prisilno premještanje),¹⁵ (6) “uvođenje diskriminatornih mjera i ‘autoritarnog preuzimanja vlasti’”¹⁶ (7) intenzivno granatiranje područja¹⁷ i (8) pljačkanje/pretresanje kuća¹⁸

56. Na primjer, u predmetu *Tužilac protiv Mladena Naletilića*, supra, pretresno vijeće je utvrdilo postojanje široko rasprostranjenog ili sistematskog napada, ne uzimajući u obzir ko je „ispalio prvi metak“ ili inicirao sukob. Vijeće je u tom predmetu opisalo različite aktivnosti koje su bile dovoljne za utvrđivanje postojanja napada navodeći:

Vijeće je uvjeren da je u vremenu na koje se odnosi optužnica postojao rasprostranjeni i sistematski napad usmjeren protiv muslimanskog civilnog stanovništva u Mostaru, Sovićima i Doljanima. Napad je imao različite oblike. Započeo je okupljanjem i zatvaranjem muslimanskih civila nakon žestokih borbi oko Sovića i Doljana, nakon čega su ovi prebačeni u zatočeničke centre, pa potom na teritoriju pod kontrolom ABiH. Kuće BH Muslimana na tom području spaljene su da bi se osiguralo da se muslimansko stanovništvo nikad ne vrati. Vjerski objekti BH Muslimana, poput džamija na tom području, sistematski su uništavani. Zatočenički centri za muslimanski dio stanovništva otvarani su na cijelom tom području. Vojnici koji su imali nesmetani pristup zatočeničkim centrima, podvrgavali su zatočene muslimanske civile i vojnike izvan bojnog ustroja ponižavajućem i brutalnom zlostavljanju...

57. Vijeće stoga zaključuje da u ponovnom suđenju svako utvrđivanje postojanja 'napada' u kontekstu zločina protiv čovječnosti uključuje i razmatranje ispunjenosti uslova iz gore navedene prakse MKSJ.

¹³ *Tužilac protiv Fatmira Limca et al.*, supra par. 199-201, 203, 207-209.

¹⁴ Ibid. u 196. Vidi takode *Tužilac protiv Mileta Mrkšića et al.*, predmet br. IT-95-13/1-T, prvostepena presuda, 27. septembar 2007. par. 465-466 i 472; i *Tužilac protiv Mladena Naletilića et al.*, predmet br. IT-98-34-T, prvostepena presuda, 31. mart 2003. par. 238.

¹⁵ *Tužilac protiv Blagca Simića et al.*, supra par. 979-980.

¹⁶ *Tužilac protiv Dragana Nikolića*, predmet br. IT-94-2-R61, Pregled Optužnice prema pravilu 61 Pravilnika o postupku i dokazima, 20. oktobar 1995. par. 27.

¹⁷ *Tužilac protiv Mileta Mrkšića et al.*, supra par. 465-466.

¹⁸ *Tužilac protiv Dragojuba Kunarca et al.*, predmet br. IT-96-23-T & IT-96-23/1-T, prvostepena presuda, 22. februar 2001. par. 573.

2. Deportacija/Prisilno premještanje

58. Pitanje deportacije/prisilnog premještanja je kompleksne prirode i nalaže detaljnu pravnu i činjeničnu analizu.

59. Ovo vijeće zapaža da je u predmetu *Tužilac protiv Blagocja Simića et al.* supra. Pretresno vijeće u tom dijelu odlučilo da:

“iz jurisprudencije Međunarodnog suda može se zaključiti da raseljavanje ne mogu učiniti zakonitim sporazumi koje su sklopili vojni komandanti ili drugi predstavnici sukobljenih strana. Kada je riječ o sporazumu između dva vojna komandanta ili drugih predstavnika sukobljenih strana, Pretresno vijeće u predmetu *Naletilić* držalo je da takav sporazum “nimalo ne utiče na okolnosti u kojima bi premještanje bilo zakonito. Vojni zapovjednici ili političke vođe ne mogu dati pristanak u ime pojedinca. Ono je dalje zaključilo “taj sporazum, sam po sebi, ne mijenja okolnosti u smislu da bi se ovo premještanje moglo smatrati zakonitim”.

60. Slična je situacija i po pitanju evakuacije muslimanskog stanovništva. Pitanja vojnog imperativa i vremenskog roka za vraćanje civila su kompleksnog karaktera i zahtijevaju detaljnu analizu. Konkretno, neophodno je definisati određene termine, odnosno fraze iz člana 49. Ženevske konvencije o zaštiti civila za vrijeme rata od 12. avgusta 1949. godine, a potom utvrditi kriterije za dopuštenu evakuaciju. Tek nakon što se ispune ovi pravni uslovi moguće je razmatrati činjenice u predmetu.

III. OSNOVI ZA ŽALBU PREMA ČLANU 299. ZKP BIH: POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

61. Standard koji žalbeno vijeće treba primijeniti prilikom preispitivanja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja jeste utemeljenost.

62. Žalbeno vijeće će prilikom razmatranja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja utvrditi da li bi jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima došao do tog zaključka isključujući svaku sumnju. Neće svaka činjenična greška biti razlog da žalbeno vijeće ukine presudu, nego samo ona greška koja je uzrokovala nepravilnu presudu što se kvalifikuje kao krajnje nepravičan ishod sudskog

postupka, kao u slučaju kada je optuženi osuđen usprkos nedostatku dokaza o biću krivičnog djela.

63. Prilikom utvrđivanja da li je zaključak Pretresnog vijeća bio opravdan žalbeno vijeće će krenuti od načela da se ne treba olako upuštati u narušavanje činjeničnog stanja koje je utvrdilo Pretresno vijeće. Žalbeno vijeće ima na umu, kao opšte načelo da je zadatak da sasluša, provjeri i odmjeri dokaze izvedene na glavnom pretresu prvenstveno u diskrecionoj nadležnosti pretresnog vijeća. Stoga Žalbeno vijeće mora iskazati određeno uvažavanje u pogledu činjeničnog stanja koje je utvrdilo Pretresno vijeće.

64. Žalbeno vijeće može vlastitim nalazom zamijeniti utvrđenje pretresnog vijeća samo ako jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima ne bi mogao donijeti takvu presudu, kada dokazi na koje se oslanjalo pretresno vijeće ne bi mogli biti prihvaćeni od strane bilo kojeg objektivnog suda ili kada je ocjena dokaza "potpuno pogrešna."

65. U odnosu na neposredne i posredne dokaze Ustavni sud Bosne i Hercegovine naglašava da dokazivanje činjenica putem posrednih dokaza nije samo po sebi u suprotnosti sa načelom pravičnog suđenja, u skladu sa članom 6. stav 1. EKLJP.¹⁹ Međutim, dokazanost činjenice putem posrednih dokaza mora se utvrditi izvan svake razumne sumnje, gdje mora postojati čvrsta i logična povezanost tako da činjenični zaključak pretresnog vijeća bude jedini mogući zaključak na osnovu dokaza. Kriterij koji se primjenjuje jeste razumna sumnja. Vrlo rijetko se činjenica može dokazati izvan svake sumnje. Svakako, kao kada se sastave svi dijelovi neke slagalice, ponekad posredni dokazi mogu biti uvjerljiviji od svjedočenja neposrednog očevica koje može biti podložno varljivosti ljudske percepcije.

1. Podosnov prvi : Komandna odgovornost i znanje optuženog Jovana Ostojića za počinjene zločine

66. Žalbom se tvrdi da je prvostepeni sud pogrešno utvrdio činjenično stanje izvodeći zaključak da nije van svake razumne sumnje dokazano da je optuženi Jovan

¹⁹ M.Š., AP-661/04 (Ustavni sud BiH), Odluka o prihvatljivosti i meritumu od 22. aprila 2005. godine, para. 36.

Ostojić, kao komandant 11. lake krupske pješadijske brigade znao za zločine koje su počinili podređeni nad kojima je imao efektivnu kontrolu. U prilog ovakvog stava tužilaštvo navodi da optuženi kao nadređeni nije morao i da bude upoznat sa informacijama koje upozoravaju na rizik pripremanja ili izvršenja zločina, već da je za njegovu odgovornost bilo dovoljno da su njemu kao nadređenom relevantne informacije bile dostupne. Optuženi je s obzirom na stanje stvari, kao iskusan profesionalni vojnik u pogledu događaja pobliže opisanih u izmijenjenoj optužnici u odnosu na djela svojih podređenih bio „namjerno slijep“.

67. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi u cjelosti neosnovanim, a zaključke pretresnog vijeća u tom smislu argumentovanim i pravilno izvedenim. Naime, pobijana presuda prije nego je izvela konačan zaključak o (ne)postojanju komandne odgovornosti na strani optuženog Ostojića, je detaljno razmotrila uslove za postojanje ovog vida odgovornosti u skladu sa domaćim i međunarodnim krivičnim zakonodavstvom, pozivajući se u tom kontekstu na relevantnu praksu. Tako, komandna odgovornost kao oblik individualne krivične odgovornosti sadržana je u stavu 2. člana 180. KZ BiH²⁰ koji je gotovo identično preuzeo odredbu iz člana 7. stav 3. Statuta MKSJ. Ipak, ovaj oblik krivice je u domaćem zakonu unekoliko drukčije formulisan u odnosu na Statut Haaškog tribunala. Umjesto formulacije „znao ili je bilo razloga da zna“ (član 7. stav 3. Statuta²¹), navodi se „znao ili je mogao znati“ (član 180. stav 2. KZ BiH), čime naš zakon oblik nesvjesnog nehata normativno svodi samo na subjektivnu komponentu, pa bi se dalo zaključiti da polazi od pretpostavke da na strani komandanta redovno postoji dužnost preduzimanja mjera nadzora i kontrole, pa je stoga potrebno samo ispitati da li je na njegovoj strani postojala takva mogućnost. Da li je učinilac za takvu mogućnost mogao znati je faktičko pitanje koje će sud, na osnovu niza okolnosti, rješavati u svakom konkretnom slučaju.

²⁰ Činjenica da je neko od krivičnih djela iz člana 171. do 175. i člana 177. do 179. ovog zakona učinjeno od strane podređenog, ne oslobada njemu nadređenu osobu od krivične odgovornosti ukoliko je ta nadređena osoba znala ili je mogla znati da se njen podređeni sprema učiniti takvo djelo, odnosno da je već učinio takvo djelo, a nadređena osoba je propustila da preduzme nužne i razumne mjere da spriječi učinjenje krivičnog djela, odnosno da učinilac tog djela bude kažnjen.

²¹ Član 7. stav 3. Statuta: „Činjenica da je neko od djela navedenih u članovima 2 do 5 ovog Statuta počinio podređeni ne oslobada njegovog nadređenog krivične odgovornosti ako je nadređeni znao ili je bilo razloga da zna da se podređeni sprema počinuti takva djela ili da ih je već počinio, a nadređeni nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi takva djela ili kazni počinioce.“

68. Suština ovog oblika odgovornosti, koji ima sopstveni i samostalni osnov i na kome temelji svoj legitimitet, se ogleda u zanemarivanju nadređenog lica njegovih garantnih dužnosti, a koji u svojoj osnovi i jesu uzrok nastupanja zabranjene posledice, s tim što se djelo podređenog ovdje javlja prije kao uslov ili pretpostavka, a ne kao osnov odgovornosti nadređenog.²² U sagledavanju subjektivnog odnosa u posmatranoj vezi podređeni-nadređeni, odgovornost ovoga posljednjeg se sastoji ne u tome što je neko drugi nešto učinio, nego u onom što je nadređeni propustio da učini, a to je kršenje dužnosti koje kao nadređeni ima. Međutim, ako uzmemo da nije sporno da nadređeni odgovara za nehat, pa i onaj nesvjesni, ne bi smjelo da se prilikom dokazivanja isti pretpostavlja i svodi na odgovornost samo zbog njegove funkcije na kojoj se nalazio.²³

69. Prvostepeno vijeće je pravilno svoju analizu postojanja ovog oblika odgovornosti na strani optuženog započelo od kumulativno postavljenih elemenata koji moraju biti ispunjeni (parag. 243.), te utvrdilo za nespornim da jeste postojao *de iure* odnos nadređeni-podređeni između optuženog kao pretpostavljenog i direktnih izvršilaca pripadnika XI Krupske lake pješadijske brigade, ali da ostali potrebni elementi, slijedom ponuđene dokazne građe, nisu mogli biti nesumnjivo utvrđeni. U tom smislu i ovo vijeće podržava zaključak da komandna pozicija optuženog, njegov profesionalizam i sposobnost za usmjeravanjem borbenih aktivnosti i dejstava u vojnom domenu, a koje činjenice su potvrdili mnogi svjedoci, ne znače automatski i postojanje efektivne kontrole, odnosno „faktičku sposobnost da spriječi i kazni kriminalno postupanje podređenog“²⁴.

70. Dakle, za dokazivanje odnosa podređeni-nadređeni presudno je postojanje *de facto* kontrole²⁵. U praksi će sud obično poći od toga da tamo gdje postoji *de iure* vlast postoji i efektivna kontrola, ali ako nema dokaza o postojanju faktičke kontrole od

²² v. prof dr Miloš Babić, *Komandna odgovornost kao oblik individualne krivične odgovornosti*, neautorizovan tekst, str. 5.

²³ Takvo postupanje bi u stvari značilo uvođenje nepostojeće „statusne“ odgovornosti.

²⁴ Presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Čelebići* (februar 2001), para. 256; presuda Pretresnog vijeća u predmetu *Blaškić* (mart 2001), para. 300 i 302; presuda Pretresnog vijeća u predmetu *Halilović* (novembar 2005), para. 58.

²⁵ Presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Čelebići* (februar 2001), para. 195; presuda pretresnog vijeća u predmetu *Blaškić* (mart 2000), para. 301; presuda Pretresnog vijeća u predmetu *Kunarac i dr.* (februar 2001), para. 396; presuda Pretresnog vijeća u predmetu *Halilović* (novembar 2005), para. 59.

strane pretpostavljenog, time nije ni ispunjen ključni uslov za postojanje komandne odgovornosti.²⁶ S druge strane posmatrano, efektivna kontrola može da postoji i tamo gdje nema formalnog odnosa nadređenog i podređenog.²⁷ Ako neko lice, umjesto efektivne kontrole, ima samo „znatan uticaj“ na drugog, to nije dovoljno da bi bio konstituisan ovaj uslov za postojanje komandne odgovornosti.²⁸ Pošto je utvrđivanje efektivne kontrole faktičko pitanje, potrebno je osim utvrđivanja formalne pozicije, utvrditi i indicije u koje spadaju zadaci koje je optuženi obavljao, njegovu sposobnost da izdaje naređenja,²⁹ teritorija na kojoj se njegova vlast prostire i slično.

71. Dakle, stepen ovlaštenja ili kontrole koju *de facto* komandant mora imati nad svojim navodnim podređenima da bi se mogao smatrati odgovornim kao nadređeni mora biti ekvivalentan onom koji se traži u slučaju *de jure* komande.³⁰ U suštini, mora se dati dokaz da je nadređeni bio u stanju da ostvaruje “efektivnu kontrolu” nad onim podređenima za koje se navodi da su izvršili zločine u odnosu na koje je optužen. Mora se ukazati i da, isto kao što *de jure* pozicija ili formalni čin u vojnoj hijerarhiji ne bi bili dovoljni da se zaključi da je *de jure* nadređeni imao efektivnu kontrolu nad onima koji su formalno bili pod njegovom komandom, ne može se ni iz same činjenice da je postojao *de facto* odnos subordinacije izvesti zaključak da je ta osoba, koja je bila *de facto* stavljena u hijerarhijski odnos u odnosu na izvršioce, nužno imala efektivnu kontrolu nad izvršiocima, u obliku materijalne sposobnosti da spriječi ili kazni zločine.³¹ Prema tome, stepen kontrole neophodan da se podrži zaključak o efektivnoj kontroli je visok, što iz sfere odgovornosti nadređenog isključuje mnoge odnose autoriteta i moći.

72. Za postojanje komandne odgovornosti neophodno je i znanje nadređenog za krivično djelo, a za ispunjenost kojeg subjektivnog elementa nije dovoljna tvrdnja da su „informacije o počinjenju zločina optuženom kao komandantu bile dostupne“, kako

²⁶ Presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Čelebići* (februar 2001), para. 197; presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Kvočka i drugi* (februar 2005), para. 144; presuda Pretresnog vijeća u predmetu *Orić* (jun 2006), para. 311.

²⁷ Presuda Pretresnog vijeća u predmetu *Orić* (jun 2006), para. 311.

²⁸ Presuda žalbenog vijeća u predmetu *Čelebići* (februar 2001), para. 266; presuda Pretresnog vijeća u predmetu *Kordić i Čerkez* (februar 2001), para. 840; presuda Pretresnog vijeća u predmetu *Brđanin* (septembar 2004), para. 281; presuda Pretresnog vijeća u predmetu *Halilović* (novembar 2005), para. 59.

²⁹ Presuda Žalbenog vijeća u predmetu *Blaškić* (jul 2004), para. 421.

³⁰ Naročito vidjeti presudu po žalbi u predmetu *Čelebići*, stav 197; presudu sudskog vijeća u predmetu *Kordić*, stav 416; presudu po žalbi u predmetu *Bagilishema*, stavovi 51-5. U: Guénaél Mettraux, *Pravo komandne odgovornosti*, Fond otvoreno društvo, Fond za humanitarno pravo, Sarajevo, 2010., str.144.

³¹ *Id.* Str. 145.

se to žalbom pogrešno potencira. Pobijana presuda se u svojoj analizi pravilno oslonila na zaključke relevantnih presuda MKSJ, koje su tretirale pitanje dokazivosti znanja optuženog, te uspostavile određene parametre prema kojima se u svakom konkretnom slučaju procjenjuje stepen svijesti komandanta o počinjenim djelima ili da se njihovo počinjenje sprema. Tako se navodi:

„...informacija koju on (komandant) ima, mora biti dovoljno jasna ili alarmantna da ukaže na vjerovatnoću da su teška krivična djela počinjena ili da se njihovo počinjenje sprema, tako da komandantu da povod da izvrši svoju dužnost i dalje istraži slučaj.“ (parag. 254.)

„Takođe, optuženi se ne može smatrati odgovornim zato što je trebao znati za takva krivična djela, tj. zato što nije tražio i dobio informacije koje bi ga upozorile na to da su krivična djela počinjena ili da se njihovo počinjenje sprema.“ (parag. 255.)

73. I ovo vijeće zaključuje da tužilaštvo nije van razumne sumnje dokazalo da je optuženi Ostojić imao stvarno znanje da njegovi podređeni čine zločine ili da je u svom posjedu imao informacije koje su bile takve prirode da je u najmanju ruku mogao biti upozoren na rizik izvršenja takvih krivičnih djela, o čemu je pobijana presuda dala sveobuhvatnu i pravilnu ocjenu dokaza u parag. 272.-289.

74. Iz uložene materijalne dokumentacije, prevashodno redovnih borbenih izvještaja upućenih komandantu brigade (dokazi tužilaštva-izvještaji od 15.7. i 24/25.6. 1992. godine), zatim redovnih borbenih izvještaja potpisanih od strane Ostojića (dokazi odbrane), kao i iz svjedočenja lica koja su u inkriminisano vrijeme bila vojno pozicionirana u 11. Krupskoj lakoj pješadijskoj brigadi, te imala dodira sa optuženim Ostojićem, vidljivo je da se niti na jednom mjestu ne spominje postojanje ratnih zarobljenika. Ovo je dodatno potvrdio i svjedok Miroslav Egeljić, koji je nakon hapšenja Petra Senića, postavljen na mjesto referenta za bezbjednost, navodeći da nije zatekao bilo kakve pisane informacije ili podatke o postojanju zatvora u školi „Petar Kočić“, te evidencija o broju i tretmanu zatvorenika.

75. Pobijana presuda se u tom smislu detaljno bavila sistemom referisanja u ovoj brigadi, gdje je utvrdila da je komandant uglavnom bio izvještavan o borbenim aktivnostima u pogledu stanja na linijama i borbenoj gotovosti, dok je referisanje o ratnim zarobljenicima imalo potpuno odvojenu liniju izvještavanja, pri čemu su u funkcioniranju istog uočeni mnogi propusti. O navedenom su detaljno svjedočili svjedoci pukovnik Vukašin Daničić, prethodni komandant brigade, Grujo Borić,

komandant korpusa, Miroslav Stanić, pomoćnik načelnika za obavještajne poslove u inkriminisano vrijeme, koji je potvrdio, između ostalog, navode mnogih svjedoka o prikrivanju informacija o ratnim zarobljenicima u odnosu na komandanta Ostojića, odnosno da su svi izvještaji upućeni korpusu, preko komandanta brigade, bili šifrovani, a što potvrđuje i dokaz Tužilaštva, dopis broj: 247/45 od 15.12. 1992. godine, na okolnost komunikacije između organa bezbjednosti brigade i korpusa.

76. Ovakvim aktivnostima je očigledno rukovodio tadašnji načelnik obavještajno bezbjedonosnog organa Drljača Mladen zv. Teho kojeg su mnogi kvalifikovali kao samovoljnog, nedodirljivog, drskog i moćnog pojedinca, kojeg ni pored pokušaja komandanta Ostojića, nije bilo moguće smijeniti. Sam Ostojić je u dva navrata zahtijevao pismenim putem od komande II Krajiškog korpusa da se za načelnika obavještajno-bezbjednosnih poslova u brigadi imenuje Stupar Petar (O-3-53 i O-3-76), što je bilo bezuspješno i što samo dodatno potvrđuje moć i uticaj Tehe u odnosu na novopostavljenog komandanta Ostojića. U tom smislu navodi žalbe da optuženi nije preduzimao ništa za smjenu Teha i da je namjerno bio „slijep“ u odnosu na inkriminirajuće događaje, ostaju bez potrebnog činjeničnog uporišta.

77. Takođe, žalba teoretiše kada prigovara presudi da su prepričavanja između pripadnika brigade mogla upozoriti Ostojića na rizik izvršenja zločina u smislu da treba pokrenuti dodatnu istragu protiv Joje Plavanjca. Za tako nešto žalba po mišljenju i ovog vijeća ne nalazi uporište u izvedenim dokazima, tim prije što izostaju dokazi od strane Tužilaštva po kojim bi optuženi Ostojić uopšte čuo za takva prepričavanja. Ovaj optuženi je, osim toga, imao samo 15 - tak dana od dana preuzimanja brigade do počinjenja zločina, a za to vrijeme nije nikako mogao upoznati i imati saznanja o stepenu obučenosti i poznavanju oko 2000 vojnika brigade, a kamoli o njihovim karakternim osobinama i navikama (žalba govori o iskusnom i sposobnom oficiru, itd., što i nije sporno). Ovo pogotovo imajući u vidu udaljenost komande brigade u Jasenici koja je iznosila oko 18 km od Bosanske Krupe i škole „Petar Kočić“ u kojoj se zločin dogodio, nedostatak struje i komunikacija, telefonskih veza, goriva, itd. Taj događaj je zataškavan od strane

načelnika bezbjednosti i komandira čete vojne policije o čemu se prvostepena presuda dovoljno i razložno očitovala.³²

78. Dakle, u nedostatku dokaza da je optuženi bio informisan bilo usmeno ili pismeno o počinjenim zločinima u vidu pisanih izvještaja, pisama ili naređenja sastavljenih od strane optuženog iz kojih bi bilo vidljivo da je znao za zločine, sa jedne strane, i postojanju dokaza koji nesumnjivo upućuju na utvrđenost činjenica da su informacije bile zataškavane i dobro skrivane od komandanta Ostojića, da je postojao već uhodan sistem takvog djelovanja razvijen od strane Tehe, da je optuženi kao novopostavljeni komandant bio fokusiran na borbena dejstva i kontrolu vojnih aktivnosti („obilazio vojnike po 24 h neprekidno“), da je bio profesionalac u smislu poštivanja discipline u službi, da nikada nije iskazao zločinačku namjeru ili odobravanje počinjenja zločina nad ratnim zarobljenicima, već naprotiv štitio ih (parag. 288.), sa druge strane, jasnim se nameće zaključak da tužilaštvo nije nesumnjivo dokazalo da je optuženi u najmanjem imao pristup informacijama, odnosno mogao znati za počinjenje zločina koji su se nesporno desili. Od optuženog se nije moglo očekivati da je „vidovit“, kako to primjećuje i vještak *Buttler*, te da je u takvom sistemu komandovanja i obavještavanja, bez konkretnih indicija ili saznanja koje bi u najmanjem kod istog prouzročile sumnju u postupke podređenih, znao ili mogao znati za postojanje zatvora u školi „Petar Kočić“, kao i za tamošnje zlostavljanje zatvorenika.

79. U tom smislu, prvostepena presuda je pravilno koristila standard po kome se postojanje efektivne kontrole ne ustanovljava po automatizmu, posebno ne za slučaj ukoliko je ista zavisila od diskrecione odluke drugih da optuženom pomognu. Kod nesumnjivo utvrđene činjenice da je optuženi bio kontinuirano zaobilažen od strane njemu podređenih u pogledu davanja potrebnih informacija koje su se odnosile na počinjenje predmetnih zločina, ovo Vijeće takođe smatra da traženi standard za postojanje efektivne kontrole optuženog Ostojića u odnosu na direktne počinioce opisanih zločina, u konkretnom, nije ispunjen.

80. Prvostepena presuda je po ocjeni ovog Vijeća pravilno utvrdila da tužilaštvo nije dokazalo isključujući svaku razumnu sumnju postojanje efektivne kontrole i znanja

³² Tako prvostepena presuda u para. 299. navodi kako se nakon ubistva spomenute grupe svjedoku Narančiću, u to vrijeme stražaru, obratio Mile Čazić, komandir voda vojne policije, koji je prethodno naredio odvođenje Joje, sa riječima „šuti sad za sad pa ćemo vičjeti kasn je.“

na strani optuženog Ostojića, kao bitnih elemenata doktrine komandne odgovornosti, u pogledu nesporno počinjenih inkriminacija pobliže opisanih u tačkama 10. (a, b, c, i e) prvostepene presude.

81. Iako nije bilo od uticaja na pravilnost donošenje konačne odluke o krivici optuženog Ostojića, Apelaciono vijeće zapaža, a kako se to osnovano navodi i u odgovoru na žalbu, da tužilaštvo u izmijenjenoj optužnici u činjeničnom opisu uopšte *ne tereti* optuženog Ostojića da je djelo koje mu se stavlja na teret počinio u okviru širokog ili sistematičnog napada. Dakle, uz takvo stanje stvari, izostaje opis opšteg elementa krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, iz čega implicitno proizilazi da se optuženi tereti za obična djela ubistva i dr., te postaje bespredmetno i raspravljati o postojanju komandne odgovornosti za takva djela obzirom da se bilo koji nadređeni ne može smatrati odgovornim za djela svojih podređenih ako takva djela sama po sebi ne predstavljaju neko od krivičnih djela iz člana 171. do 175. i člana 177. do 179. KZ BiH.

82. Međutim, i pored relevantnosti istaknutih navoda odbrane optuženog Ostojića u odgovoru na žalbu, imajući u vidu granice preispitivanja prvostepene presude po žalbi, ovo vijeće se fokusiralo na razmatranje dokazanosti osnovanosti komandne odgovornosti optuženog, obzirom da se pobijana presuda bavila ocjenom činjeničnih okolnosti koje strukturiraju ovaj oblik krivične odgovornosti, a isti su bili predmetom žalbenih prigovora.

2. Znanje optuženog za ubistva koja je počinio Plavanjac Joja i kredibilitet svjedoka Marčeta Zdravka

83. Žalbom se tvrdi da je prvostepeni sud pogriješio kada je, imajući u vidu navedene nesaglasnosti saslušanih svjedoka i nepreciznosti izvedenih materijalnih dokaza, zaključio u parag. 307. (str. 79) i parag. 318. (str. 81) da nije izvedeno dovoljno dokaza koji bi nesumnjivo ukazivali da je optuženi znao za zločine opisane pod tačkom 10-d) optužnice, niti da je Plavanjac Joja bio pripadnik brigade kojoj je komandovao Ostojić. Žalba ovakav zaključak suda smatra rezultatom pogrešne ocjene dokaza (DT-234, 235, 236, 237, 238), kao i izjava na tu okolnost svjedoka Egeljić Miroslava, Knežević Savana, Srdić Duška, Drljača Mladena, pa time ne stoji

zaključak u napadanoj presudi da se odgovornost Ostojića zasniva samo na izjavi svjedoka Marčeta Zdravka.

84. Žalba ističe da je tačno da je jedino Marčeta Zdravko svjedočio da je Ostojić znao za ubistva Plavanjca nad grupom JOKS, te da se radi o kredibilnom svjedoku obzirom da je bio učesnik razgovora kojem su prisustvovali Ostojić i Plavanjac. To što su svjedoci odbrane govorili drukčije u odnosu na Marčetu vezano za ubistvo članova grupe JOKS, ne može umanjiti kredibilitet njegove izjave. U pokušaju da osnaži svoju argumentaciju žalba navodi da su svjedoci odbrane bili pristrasni i svjedočili u korist Ostojića koji je bio njihov komandant.

85. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi u cjelosti neosnovanim. Pobjijana presuda je pravilno zaključila da tužilaštvo nije van svake razumne sumnje uspjelo dokazati da je optuženi Ostojić znao za zločine činjenično predstavljene pod tačkom 10.-d. izreke prvostepene presude, niti je isto uspjelo dokazati izvan razumne sumnje činjenicu da je Plavanjac Joja bio pripadnik 11. Lake krupske pješadijske brigade u vrijeme počinjenja zločina. Naime, ovakve tvrdnje tužilaštva su osporavane od strane odbrane, koja je zastupala tezu da iz provedenih dokaza proizilazi da je Plavanjac bio pripadnik Teritorijalne odbrane Bosanske Krupe do polovine juna 1992. godine, te da priloženi jedinični kartoni i VOB 8. Brigade, kao dokazi tužilaštva, ne odražavaju stvarnu sliku pripadnosti vojnih obveznika, obzirom da se radi o nepotpunom i nepravilnom evidentiranju. Kod ovakvog stanja stvari, i ovo Vijeće zaključuje da nije dokazano izvan razumne sumnje da je Joja bio pripadnik te brigade u vrijeme počinjenja djela, a time nema ni odnosa nadređeni – podređeni. O tome presuda na str. 301-308. daje dovoljne i prihvatljive razloge.

86. Po mišljenju ovog Apelacionog vijeća, prvostepeni sud je pravilno utvrdio da je Zdravko Marčeta nekredibilan svjedok, te da je njegov iskaz opovrgnut iskazima mnogih svjedoka odbrane. Prilikom procjene vjerodostojnosti iskaza, obaveza je vijeća da sa posebnom pažnjom cijeni zainteresovanost svjedoka da iz vlastitih pobuda inkriminiše optuženog ili protivno, svoj iskaz daje u cilju izbjegavanja krivice optuženog. U konkretnom, a kako to proizilazi iz iskaza svjedoka odbrane, koje i ovo vijeće nalazi kredibilnim, svjedok Marčeta je dao tendenciozan i pristrasan iskaz da bi po svaku cijenu teretio optuženog Ostojića, a sve u cilju izbjegavanja vlastite odgovornosti. Naime, isti je evidentno imao neprofesionalan odnos prema

komandantu sa kojim je barem u jednom navratu imao lični sukob. Na navedeno upućuje i činjenica da je svjedok Marčeta bio u kumovskim vezama s počiniocem ubistva (kako odbrana optuženog u svom odgovoru na žalbu opravdano primjećuje, unatoč sazanjima Marčete da je Joja počinio zločin), te da i pored činjenice da je znao za počinjene zločine iste nije naknadno prijavio.

87. Kod provjere tačnosti njegovih navoda, svjedok nije znao objasniti kako ga je navodno Ostojić zvao, kurirom ili radio-vezom, koliko je oficira bilo pred komandom ili u zgradi komande brigade, da li je tužilac bio civilni ili ne, itd. Osim toga, vještak Batler (*Buttler*), iznosi stav po kom, ako komandant nije naredio da se zločin istraži, to mora činiti njegov zamjenik, a upravo Marčeta kao načelnik štaba brigade, to nije učinio, pa se izvodi logičan zaključak da teret odgovornosti zbog nepreduzimanja istrage pokušava prenijeti upravo na Ostojića. Osim toga, pažnji prvostepenog suda nije promakla ni okolnost po kojoj redovni borbeni izvještaj ne navodi ništa o događaju navedenom pod tačkom 10. d) izmijenjene optužnice (ubistvo pripadnika grupe „JOKS“ i Sedić Tofika) čiji je navodni počinilac Plavanjac Joja.

88. Na drukčije zaključivanje od onog kakvo pravilno iznosi prvostepeno vijeće, ne mogu doprinijeti ni žalbeni navodi u kojim se ističe kako je svjedok Vajkanović Mile, između ostalog, ustvrdio da je optuženi Ostojić, s obzirom na funkciju komandanta brigade koju je vršio, sistemom obavještajne službe trebao da zna za ubistvo Muslimana, te da mu je Marčeta Zdravko nakon rata pričao o ubistvima koje je učinio Joja Plavanjac i da mu je Marčeta rekao da je o tome obavijestio i Ostojića, te da je bilo volje da se postupak protiv Plavanjca okonča, i da je to nekome bilo stalo, on bi se i okončao. Kada se sagleda ovakva žalbena tvrdnja zasnovana po formi na posrednom a po sadržaju hipotetičkom svjedočenju Vajkanovića, dolazi se do zaključka kojim se navedena tvrdnja u osnovi svodi samo na svjedočenje, i za ovo Vijeće, nekredibilnog svjedoka Marčeta Zdravka.

89. Sumirajući izloženo, Vijeće je imalo u vidu stanje stvari po kojem: ne postoji niti jedan drugi svjedok, osim Marčete o čijem kvalitetu svjedočenja je bilo dovoljno riječi, čije bi svjedočenje direktno upućivalo na znanje optuženog Ostojića o počinjenju zločina izvršenog od strane Plavanjca; svi svjedoci odbrane su potvrdili da su za predmetni događaj saznali tek nakon rata, što upućuje na tačnost zaključka da je isti bio zataškavan. O tome, uostalom, nedvosmisleno upućuje

činjenična okolnost po kojoj je komandir voda Vojne policije Ćazić naredio da se o navedenom događaju ne priča, a što proizilazi iz iskaza svjedoka Narančića; da je Predrag Praštalo, koji je navodno ubio majku Joje Plavanjca, lišen slobode i razriješen dužnosti, a zatim pušten iz pritvora prije povratka Ostojića u Jasenicu; da je Plavanjac došao u školu tražeći ubicu svoje majke, nakon čega je iskalio svoj bijes ubivši nevine ljude, zatočene pripadnike grupe JOKS, što se sve događalo prije povratka optuženog Ostojića u Jasenicu. Iz toga se nadalje dâ vidjeti tačnost svjedočenja Bjeljac Predraga i vozača komandanta, Radovanović Ranka, po kojim optuženi tog dana nije bio u Jasenici, te da ga je u to vrijeme zamijenjivao Marčeta, a što je potkrijepljeno rješenjem o razriješenju Praštala kojeg je potpisao upravo Marčeta.

90. Na kraju, na zaključak prvostepenog suda da je zločin bio zataškavan u odnosu na Ostojića kao komandanta upućuju i kontrolni dokazi i činjenične okolnosti - da se zločin desio tokom noći, da je svjedok Kozlica posvjedočio da su pripadnici vojne policije iznijeli beživotna tijela mladića iz škole i da su ih natovarili na kamion i odvezli na nepoznato mjesto, da je tom svjedoku i drugim zatvorenicima naređeno nakon nekoliko dana da obrišu tragove krvi. Isti svjedok je potvrdio da su prilikom preseljenja zatvorenika u Kamenicu dolazili pripadnici vojne policije Korpusa (dakle, ne i brigade kojom je Ostojić komandovao) i da su pitali za zarobljenike pripadnike grupe JOKS ali da zatvorenici, bojeći se za vlastiti život, o njima nisu smjeli ništa reći.
91. Naprijed izloženi dokazi tvore krug utvrđenih činjenica koje su u svojoj logičkoj povezanosti takvog značaja da ne ostavljaju mjesta bilo kakvoj sumnji kojom bi se dovela u pitanje ispravnost činjeničnih zaključaka koje je povukla prvostepena presuda, pa i onih konačnih, po kojima Tužilaštvo tokom predmetnog postupka nije dokazalo izvan svake razumne sumnje da je optuženi Jovan Ostojić, kao nadređeni znao za postojanje zatvora u osnovnoj školi „Petar Kočić“ u Bosanskoj Krupi, a samim tim i za uslove koji su u njemu vladali za zatočenike, te napokon, za same za zločine koji su se u istom dogodili.
92. Dakle, ovo vijeće nalazi ispravnim i utemeljenim zaključke pretresnog vijeća po kojima tužilaštvo nije van razumne sumnje dokazalo krivicu optuženog Ostojića za radnje detaljno opisane u tačkama 10 (a, b, c, d i e) izreke presude.

93.S obzirom na sve navedeno, valjalo je u smislu člana 313. ZKP BiH odbiti kao neosnovane istaknute žalbene prigovore u odnosu na optuženog Ostojića i prvostepenu presudu u tom dijelu potvrditi.

ZAPISNIČAR:

Medina Džerahović

PREDSJEDNIK VIJEĆA

S U D I J A

Senadin Begtašević

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.